Bundel van de Openbare informatiebijeenkomst van 25 februari 2021

1 Opening

19:00-19:05
Mevr. Weevers als indiener van het agendaverzoek.
19.05-19.10
Mevr. Trees van der Schoot. Gespreksleider voor deze avond.

2 Burgerparticipatie

19:10-19:40
Mevr. Trees van der Schoot

Presentatie participatie 2.pdf

3 Onderzoek naar socio-culturele aspecten van stedelijke krimp

19:40-19:50
Dr. Maja Roak is programmaleider onderzoek bij Neimed en als docent-onderzoeker verbonden aan Zuyd Hogeschool. Zij deed haar promotieonderzoek naar stedelijke krimp en sociaal kapitaal bij de Radboud Universiteit, afdeling Geografie, Planologie en Milieu. Maja Roak richt zich op onderzoek naar socio-culturele aspecten van stedelijke krimp. Focus of civil society en perspectief van dagelijks leven staan hierbij centraal. Zij heeft diverse publicaties op haar naam staan op het gebied van sociale duurzaamheid, actief burgerschap, sociaal kapitaal en demografische krimp, waaronder de internationale publicatie 'Perspectives of Civil Society on Governance of Urban Shrinkage: The Cases of Heerlen (Netherlands) and Blaenau Gwent (Wales) compared'.
https://www.neimed.nl/nl/publicatie/experience-shrinkage

M.Rocak presentatie Kerkrade 25.2.2021.pdf

4 Onderzoek naar het project Gebrookerbos

19:50-20:00
Samira Louali is onderzoeker bij Neimed. Daarnaast is ze als docent-onderzoeker verbonden aan de faculteit Sociale Studies en Educatie van Zuyd Hogeschool. Vanuit Neimed doet Samira Louali onderzoek naar het IBA-project Gebrookerbos (IBA staat voor Internationale Bau Austellung). In dit meerjarig experiment onderzoekt zij burgerinitiatieven en kleinschalig ondernemerschap in Heerlen-Noord.

Neimed - Methodische Omschrijving Gebrookerbos - infographic.pdf

Presentatie onderzoek Gebrookerbos 25.02.2021 - drs. Samira Louali.pdf

5 Burgerparticipatie in Kerkrade

20:00-20:30
Toelichting door de ambtelijke organisatie.

Burgerparticipatie gemeente Kerkrade 25 februari.pptx

6 Pauze

20:30-20:40

7 Rondetafelgesprek

20:40-21:00

8 Slotwoord

21:00-21:30
Mevr. Trees van der Schoot
Aandacht voor ontwikkelingen op het gebied van burgerparticipatie en rol van de raad / gemeente

9 Sluiting



Participatie

Gemeenteraad Kerkrade

25 februari 2021

Van der Schoot Advies

Even voorstellen….



- Adviseren en opleiden
- Auteur/eindredacteur:







Afwijken van het omgevingsplan: locatieontwikkeling

- Onderdeel van: www.omgevingswetwerk.nl
- Blogs: www.vanderschootadvies
- info@vanderschootadvies.nl

Van der Schoot Advies

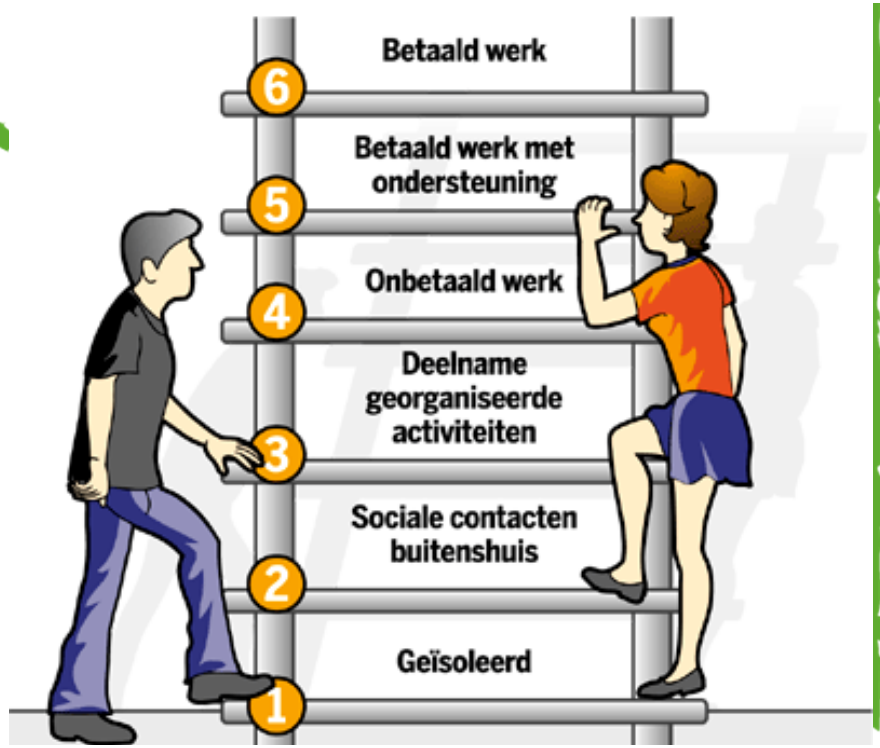
Deel 1

- Introductie

Participatie

- Doel: inwoners doen meer zelf, zijn zelf verantwoordelijk
- Sociaal Domein = kunnen meedoen aan de maatschappij (arbeid, zelfstandig wonen, dagbesteding, onderwijs, onderlinge hulp, vrijwilligerswerk, in verenigingen en sociale netwerken).
- Fysiek Domein (omgevingswet) = betrokkenheid bij veranderingen in de fysieke leefomgeving
- 2 soorten:
  - Burgerparticipatie
  - Overheidsparticipatie

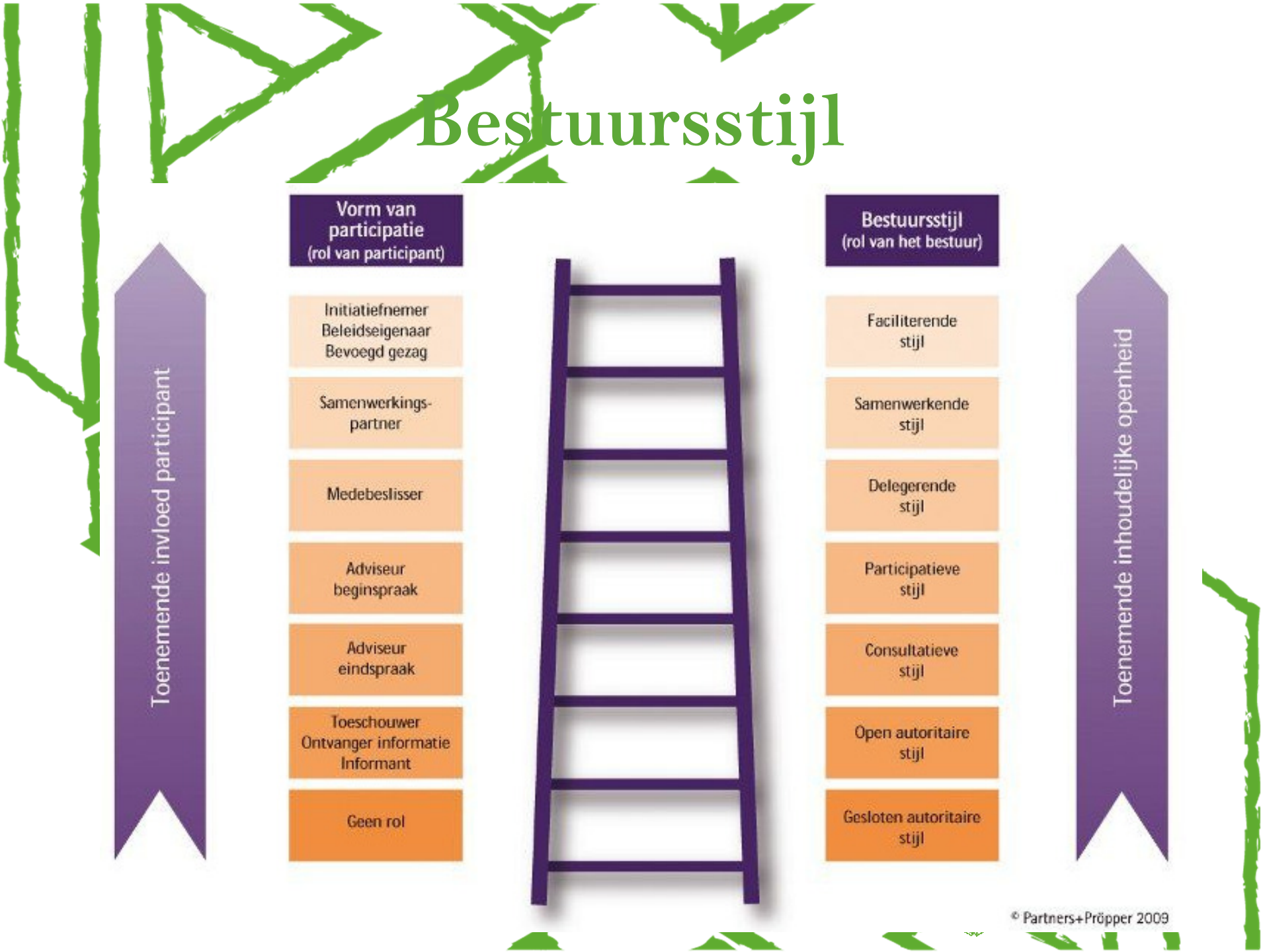
Participatieladders





Van der Schoot Advies

Bestuursstijl



Wat kennen we al?

- Inspraakverordening:
  - Inspraak op beleidsvoornemens
- Algemene wet bestuursrecht:
  - Zienswijzen op ontwerp besluiten en aanvragen
  - Bezwaarschriften op genomen besluiten.

- = negatief reageren
- = overheid in de verdediging
- = vaak juridisch gekleurd
- = vaak een front van overheid + initiatiefnemer bij concrete besluiten.



De gemeenteraad

- Kaderstellend
- Controlerend
- Volksvertegenwoordiger = algemeen belang afwegen
- (stelt commissies in)
- Bewaker van participatieprocessen:
  - Participatiebeleid/verordening
  - Bij de eigen besluiten (omgevingsvisie en omgevingsplan)
  - Controleren bij vergunningen
  - Evalueren of het goed gaat



Spanningsveld

volksvertegenwoordiging

- Algemeen belang
- Belangen afwegen
- Standpunten overwinnen, kiezen en verbinden
- Verandering rol voor en na verkiezing
- Pijn verdelen
- Participatie organiseren en bewaken

participatie

- Eigen belangen
- Belangen behartigen
- Bereidheid tot standpunten overwinnen?
- Kiezers
- Pijn vermijden of dragen
- Draagvlak willen

Deel 2

Doelen Omgevingswet



Geest van de wet

Verbeterdoelen

Maatschappelijke doelen

deregulering | digitalisering | decentralisering



tijdgeest

Van der Schoot Advies

Maatschappelijke doelen (art. 1.3)

- 'Deze wet is met het oog op
  - duurzame ontwikkeling,
  - de bewoonbaarheid van het land en
  - de bescherming en verbetering van het leefmilieu

- gericht op het in onderlinge samenhang

(a) bereiken en in stand houden van een
  - veilige en gezonde fysieke leefomgeving en
  - een goede omgevingskwaliteit
  - (ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur),

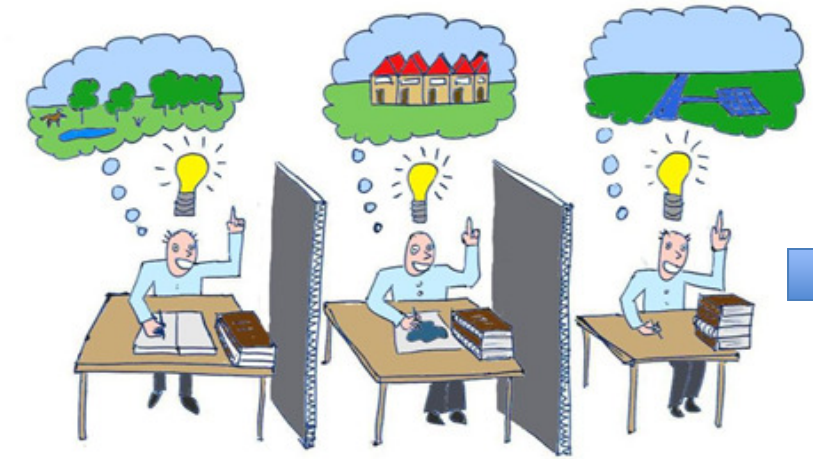
en

(b) doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.'

Opgaven:
- Circulaire economie/Kringlooplandbouw
- Van het gas af
- Minder stikstof
- Meer biodiversiteit
- Klimaatbestendig
- Toegankelijk voor iedereen
- Woningaanbod
- Migranten/inclusieve samenleving
- Positieve gezondheid/gezondheidsbescherming



Ow: Anders kijken + anders werken!!





Filosofie



- Fysieke leefomgeving = gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Nodig: vertrouwen overheid – burgers vv.
- Nodig = 'Verinnerlijking maatschappelijke doelen'
- Hoe?
  - zorgplichten: art. 1.6 Ow: 'Een ieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving.'
  - (vroege) participatie bij alle instrumenten

Wat is vroeg?

- **Voordat** er een concreet plan/ aanvraag/keuze is gemaakt.

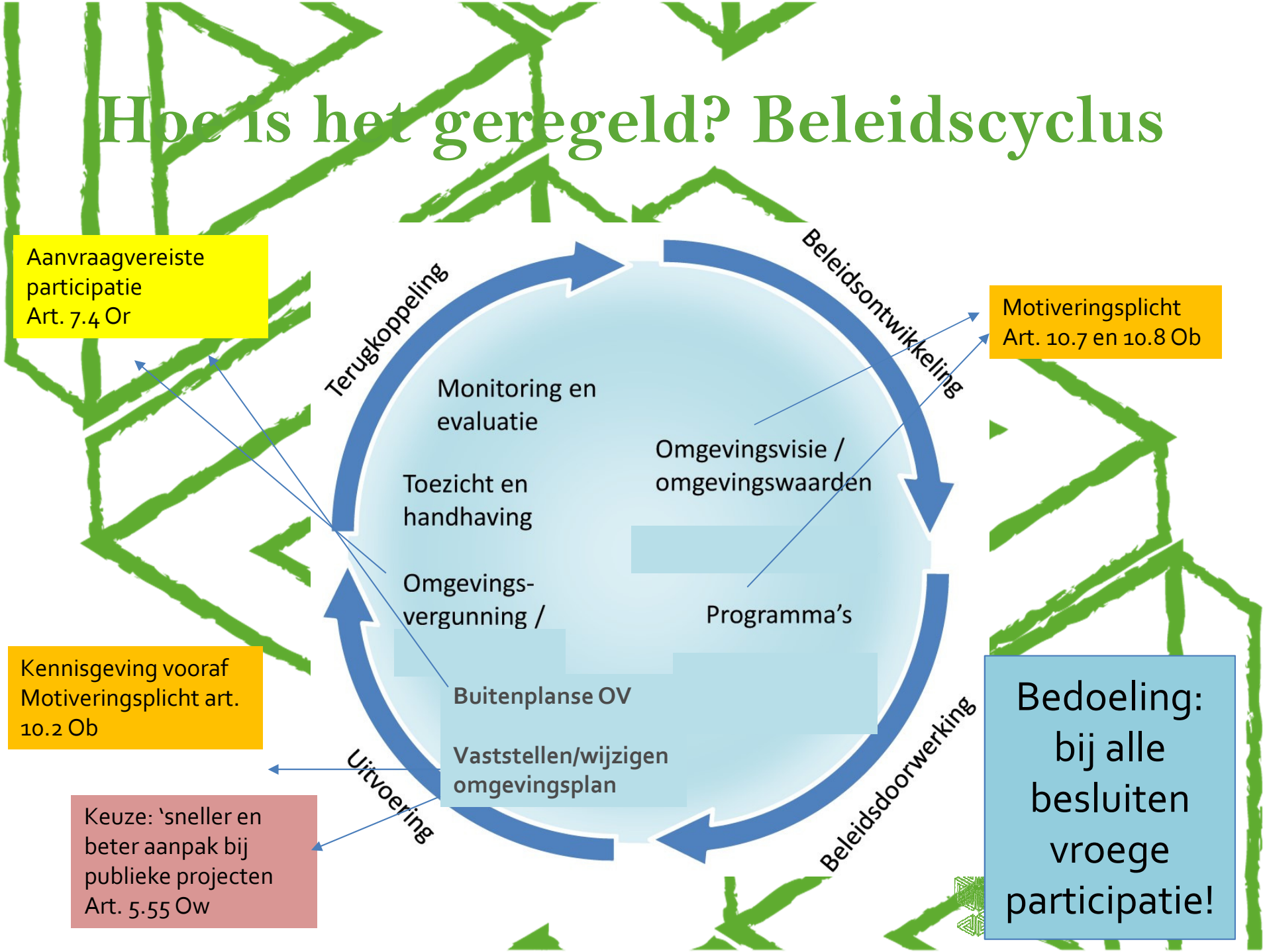
- Doel:
  - alle informatie ophalen
  - tbv betere besluiten en aanvragen
  - = hopelijk draagvlak en minder geschillen.

- van negatief reageren naar positief mee kunnen doen.

- = paradigmawisseling
- = cultuuromslag????



Hoe is het geregeld? Beleidscyclus



Vroege participatie vraagt om:

- = van te voren goed over nadenken:
  - Met wie?
  - Waarover
  - Wanneer?
  - Hoe?
  - Vaardigheden?



- Per proces een aanpak kiezen

- Zie tips Nationale Ombudsman, Aandeslagmetde omgevingswet.nl etc.

Hoe?

Omgevingsscan: fysiek en sociaal!

Verwachtingenmanagement:

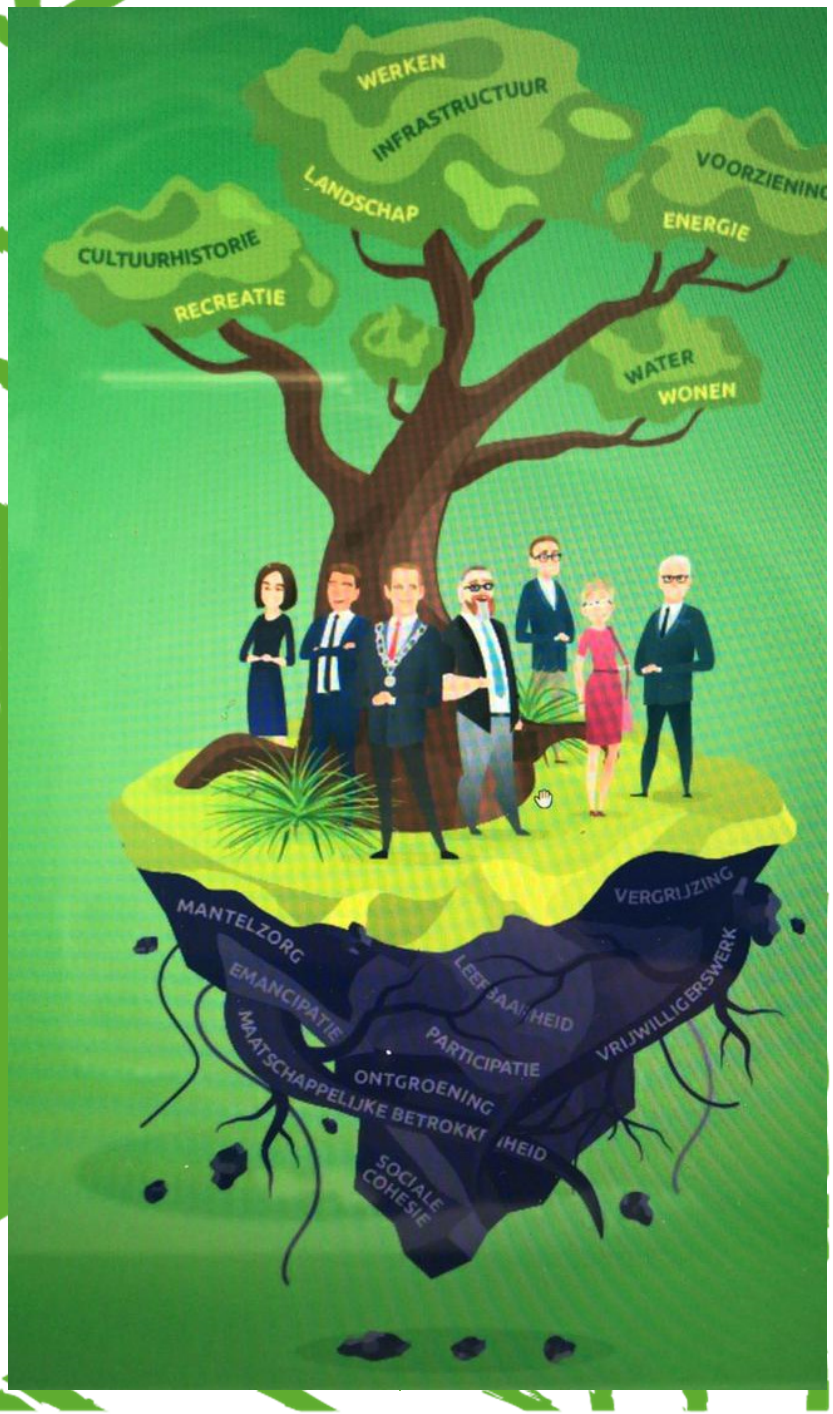
- Gezamenlijk startsituatie bepalen = kwaliteit leefomgeving
- Duidelijke doelen = opgave voor omgevingsvisie/programma's = ambities!!
- Aanpak uitleggen

Vroeg

Laat mensen vertellen en dromen

Gebruik de input: kom op alles terug

Zorg voor begeleiders die het kunnen!!!



Wat moet begeleider kunnen?

- Ontwerpen op basis van 'input van anderen': kunnen ophalen, kunnen luisteren, creatief zijn, dingen terug laten komen.
- Ja mits houding: initiatieven positief benaderen, stimuleren meekoppelkansen, ombuigen naar wat wel kan = meer dan toestaan of weigeren.
- Verbindend onderhandelen: als overeenstemming uitblijft = stijl van procesmanagement.
- Gevoel voor mensen, menselijke maat, menselijke beweegredenen.

Per fase andere vaardigheden

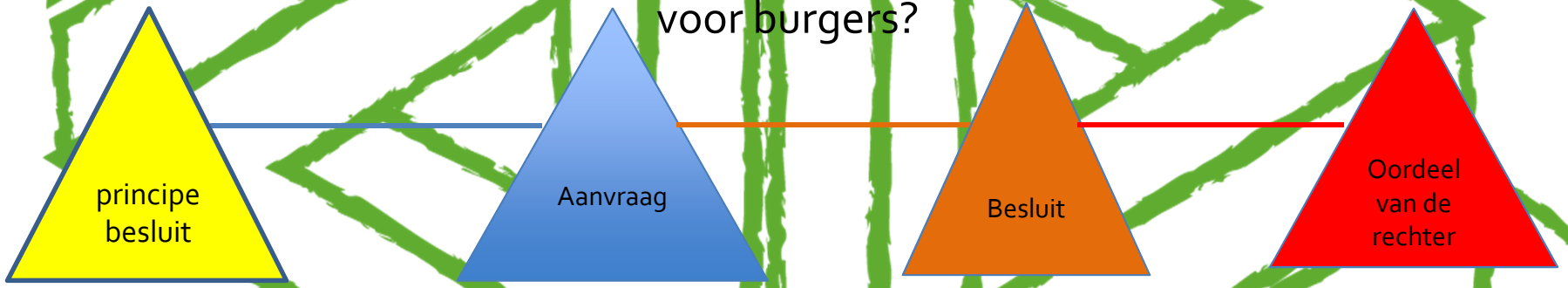
Wat is mogelijk en gewenst?

Wat leeft er?

Gevolgen voor de omgeving?

Rechtsgevolgen voor burgers?

Verdediging van het besluit



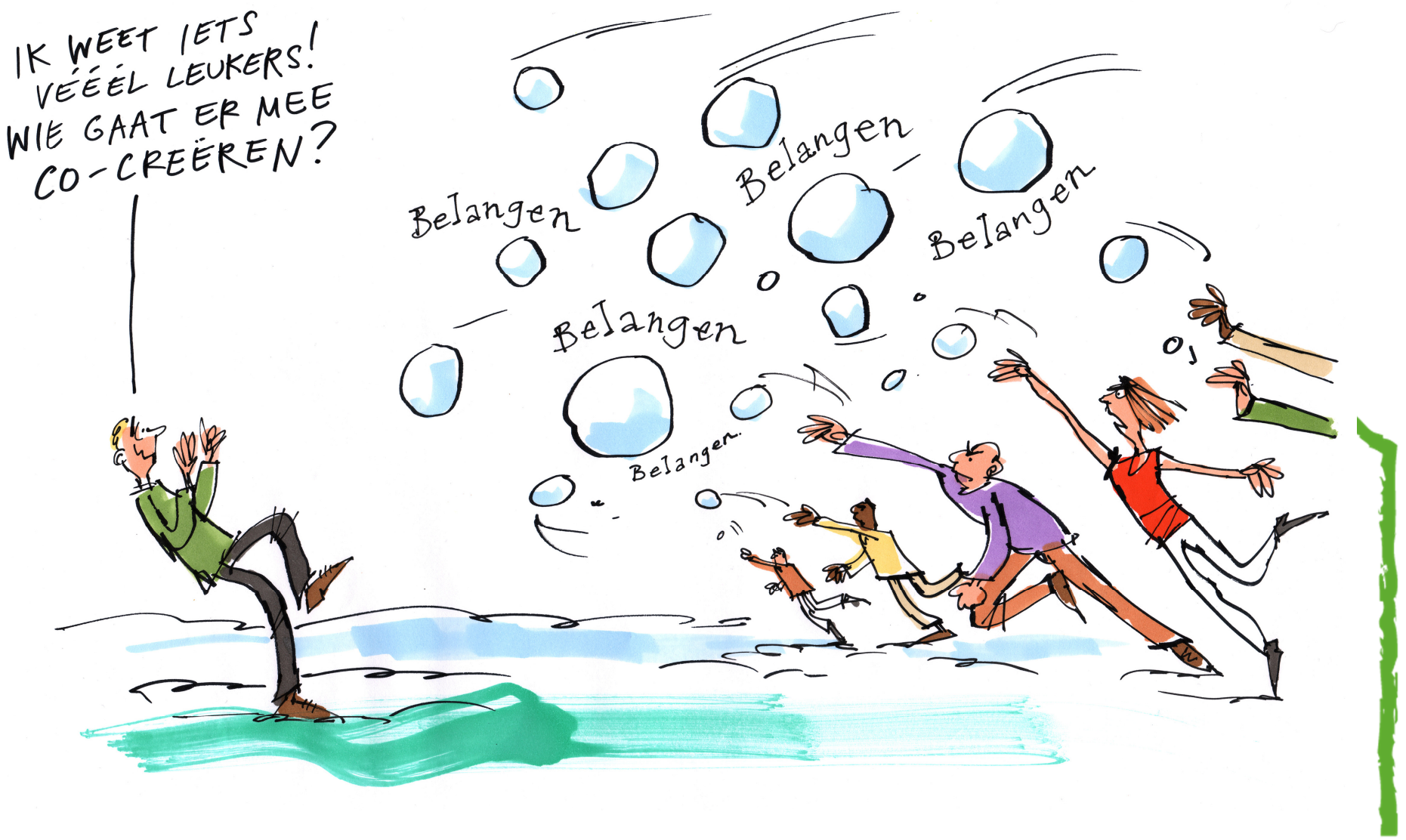
Vroege participatie

swijze
waar

Hoger beroep

Van der Schoot Advies

Wel een uitdaging….



Raad en participatie Ow

- Bewaken dat vroege (zinvolle) participatie plaatsvindt
  - Omgevingsvisie, omgevingsplan = eigen verantwoordelijkheid
  - Programma, omgevingsvergunning = controlerende rol
  - Evalueren en leren
- Participatiebeleid vaststellen
- Lijst van verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsvergunningen
- Organisatie in staat stellen tot participatie:
  - Kost tijd – geld
  - Vaardigheden en kennis
  - Aanpassen werkprocessen



Slot

Rest mij..

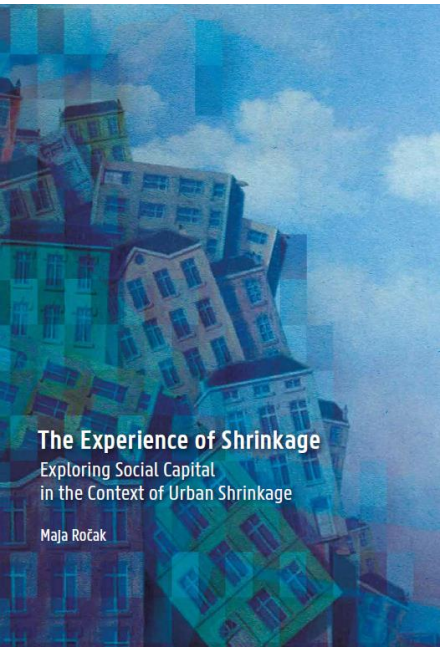
… u allen een goede paradigmawisseling toe te wensen!

info@vanderschootadvies.nl



Van der Schoot Advies

Sociaal kapitaal en actief burgerschap: inzichten uit onderzoek



Dr. Maja Ročak

Neimed

Lectoraat Sociale Integratie

ZUYD

SOCIAAL-ECONOMISCH KENNISCENTRUM

neimed

Zuyd Hogeschool

Open Universiteit
www.ou.nl

Maastricht University

SOCIAAL-ECONOMISCH KENNISCENTRUM

neimed

werken aan sociaal-economische veerkracht van Limburg

www.neimed.nl



Parkstad Limburg: relevante vraagstukken



Sociaal Kapitaal

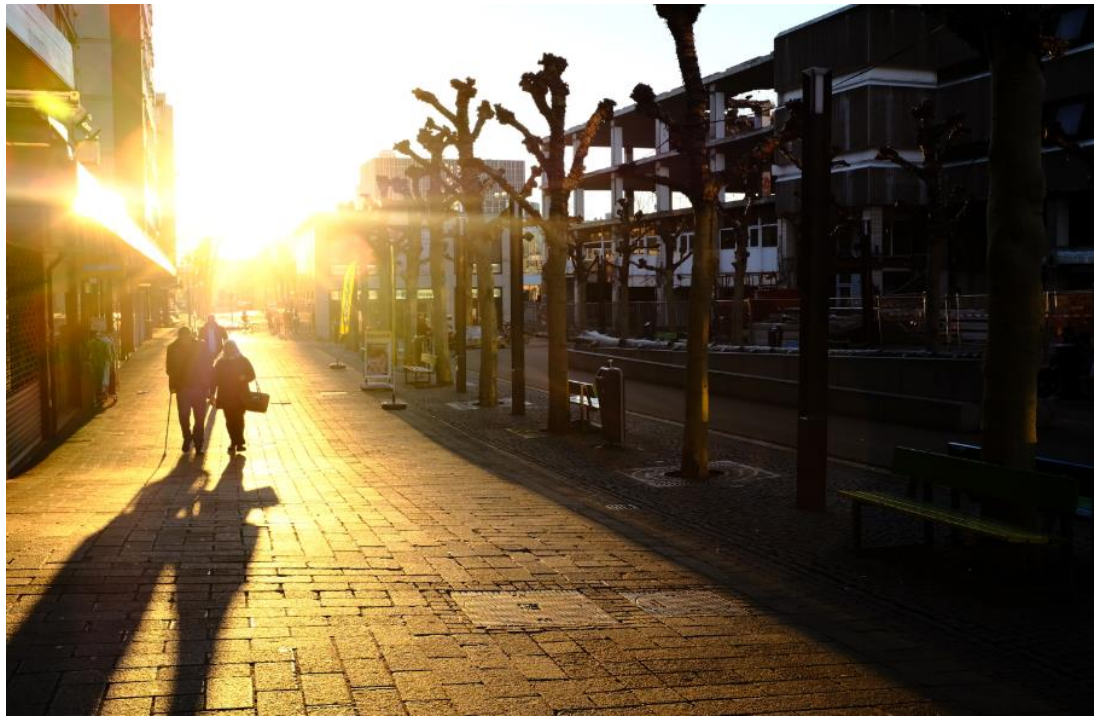
- Plaats binding
- Vertrouwen
- Empowerment
- Participatie

Inzichten

- Plaats binding sterk
- Wantrouwen
- Wie is verantwoordelijk?
- Empowerment
- Informele participatie

- Ervaringen in het dagelijks leven

- Sociaal Kapitaal: mogelijkheden en beperkingen





Aanbevelingen

1: Begin met de ervaringen van de burgers

2: Vergeet niet de sleutelfiguren

3: Gebruik experimenteren

4: Wees kritisch over de capaciteiten van de burgerparticipatie

Gebrookerbos

GEBIED
Heerlen-Noord

72
INITIATIEVEN TUSSEN IDEE & UITVOERING

GEREALISEERDE INITIATIEVEN
18

METHODISCHE BESCHRIJVING BESTAAT UIT
1. Kerntaken per rol
2. Lessen uit de praktijk
3. Profiel per rol
4. Instrumenten en activiteiten

GEBROOKERBOS
Een werkwijze voor bottom-up gebieds-ontwikkeling in krimpgebieden

303.864 m²
TOTALE AANTAL M² MET NIEUWE INVULLING DOOR BURGER-INITIATIEVEN

LOOPTIJD ONDERZOCHTE UITVOERINGS-PRAKTIJK
mei 2016 t/m 2019
3 jaar

GEBROOKERBOS ACADEMIE
Platform voor work-shops voor en door burgerinitiatieven (deling kennis, kunde en netwerken)

OPZET ONDERZOEK NAAR METHODISCHE BESCHRIJVING GEBROOKERBOS

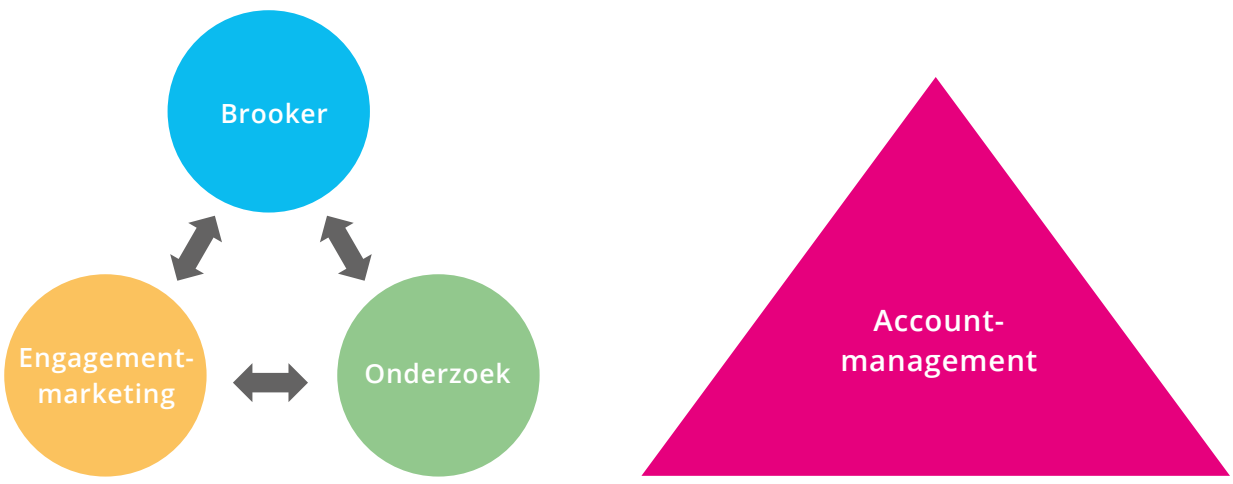
18 Interviews
34 Logboekanalyse
2 Focusgroepen
3 Observaties
20 Documentanalyse

GEBROOKERBOS FONDS
Middelen voor het verduurzamen van burgerinitiatieven Gebrookerbos

BELANGRIJKSTE STAKEHOLDERS
Bewoners Heerlen-Noord
Ambtenaren gemeente Heerlen
Ondernemers Heerlen-Noord
Woningbouwverenigingen
Buurtvoorzieningen
Welzijnsorganisaties
Onderwijs- en kennisinstituten

GEBROOKERBOS: DE 10 WERKZAME ELEMENTEN

1. Laat het eigenaarschap bij burgers en initiatiefnemers
2. Egoloos denken en handelen als uitgangspunt
3. De Brooker Gebrookerbos en het belang van een procesmatige aanpak
4. Accountmanagement als essentiële schakel
5. Gebrookerbosfonds en ondersteuning financiën
6. Zorgdragen voor kennisdeling bij burgerinitiatieven
7. Engagementmarketing voor de zichtbaarheid van burgerinitiatieven
8. Voortdurend investeren in netwerkontwikkeling
9. Onderzoek en evaluatie ter reflectie en bewaken doelstellingen
10. Verkleinen van de afstand tussen burgers en overheid: een continu proces



Mede mogelijk gemaakt door:

iba parkstad · Interreg Euregio Maas-Rijn · Gemeente Heerlen · provincie limburg · SOCIAAL-ECONOMISCH KENNISCENTRUM neimed · Open Universiteit www.ou.nl

SOCIAAL-ECONOMISCH KENNISCENTRUM
neimed

Lectoraat Sociale Integratie, CESRT

ZUYD

drs. Samira Louali

Onderzoek Gebrookerbos

Een proeftuin voor bottom-up gebiedsontwikkeling in krimpgebieden.

Introductie onderzoek Gebrookerbos

- Context van demografische transitie en krimp.
- Leegstaande ruimtes een nieuwe invulling geven.
- Zoektocht nieuwe vormen van gebiedsontwikkeling.
- De kwaliteit van leven verbeteren in Heerlen-Noord.

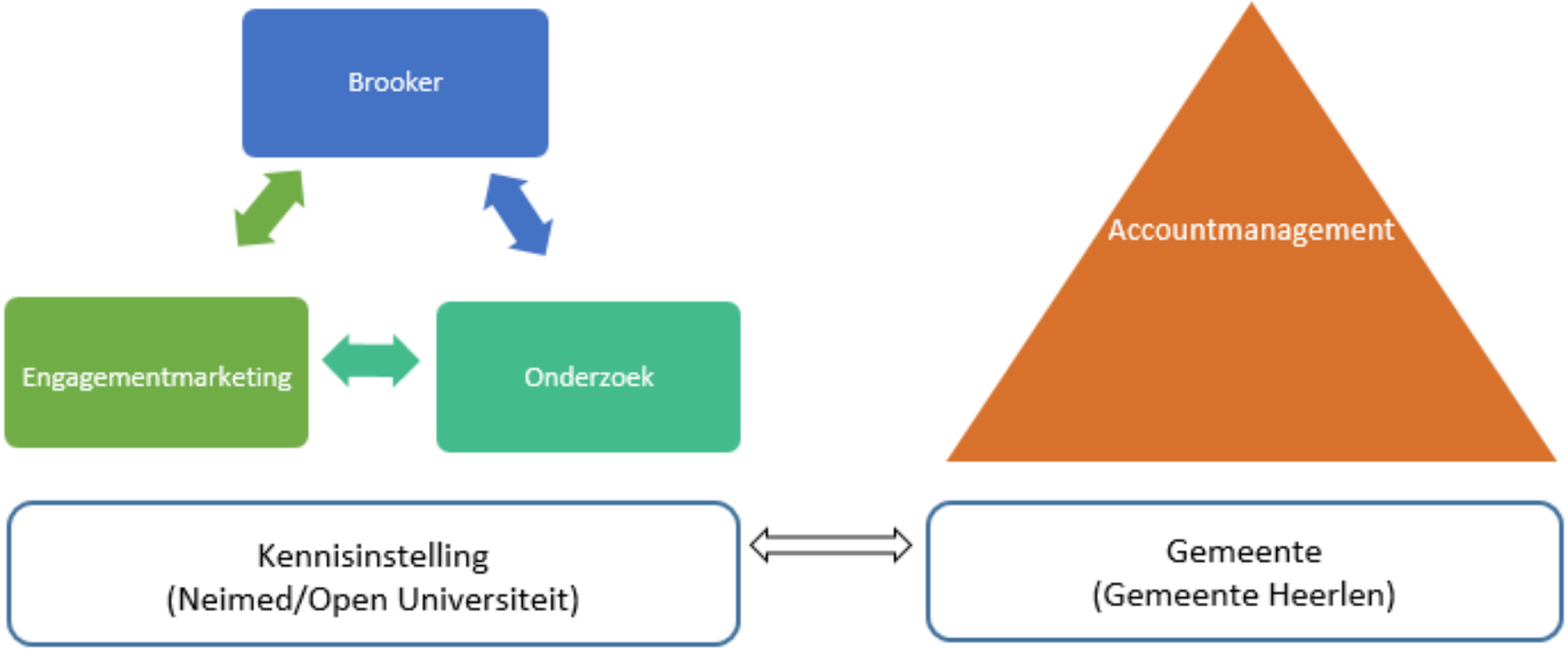


Kernvragen onderzoek Gebrookerbos



Uitvoeringsproject Gebrookerbos

Gebrookerbos



Kennistransfer via Gebrookerbos

Verwetenschappelijken van inzichten over interactie tussen overheid en burgers.

Overheid (ambtenaren) ⟷	Burgers (initiatiefnemers)
○ Welke werkwijze zou kunnen helpen om burgers meer ruimte te geven?	○ Wat zijn de eigenschappen van initiatiefnemers en de directe omgeving?
○ Welke visie is van belang om burgers ruimte te geven?	○ Welke thema's vinden burgers/ initiatiefnemers belangrijk?
○ Welke houdingsaspecten zijn van belang in het contact met burgers?	○ Welke steun is er nodig vanuit de omgeving (buurt, betrokkenen)?

Opzet onderzoek Gebrookerbos



Tijdslijn onderzoek: 2016-2020

- Wijkmonitor Gebrookerbos
- Kwalitatief onderzoek
- MKBA Gebrookerbos
- Beschrijving werkwijze Gebrookerbos

Outcome onderzoek Gebrookerbos

De methodische beschrijving Gebrookerbos:

Beschrijving van de rollen van het uitvoeringsteam Gebrookerbos.

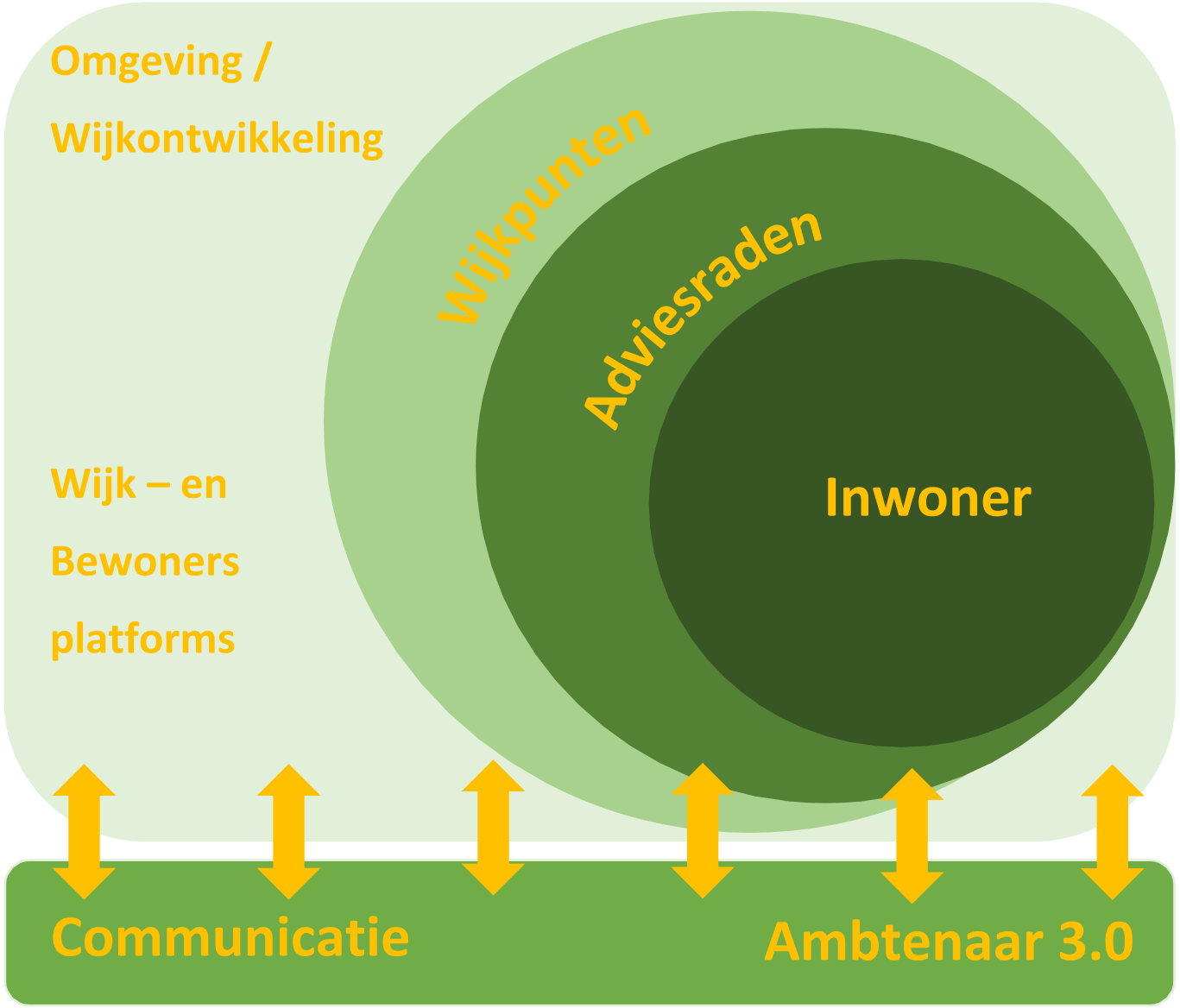
Lessen uit de praktijk van Gebrookerbos.

De overdraagbare elementen om te komen tot bottom-up gebiedsontwikkeling.

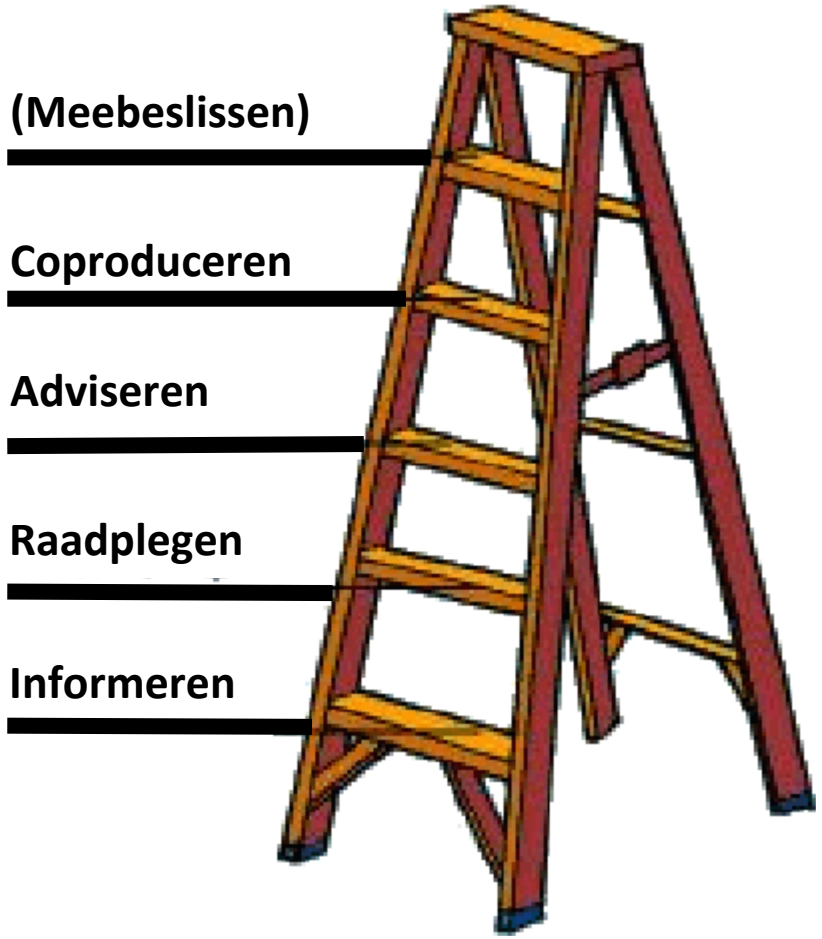


Burgerparticipatie gemeente Kerkrade

Gemeente Kerkrade


Omgeving /
Wijkontwikkeling
Wijkpunten
Adviesraden
Inwoner
Wijk – en
Bewoners
platforms
Communicatie
Ambtenaar 3.0

Participatieladder



- **Omgevingswet:** Proeftuin Kerkrade – Noord en Rolduckerveld
- **Martin Buber College**
- **Adviesraden:** Seniorenraad, Adviesraad MO, Sportstichting, Cliëntenraad, jongeren adviesraad
- **Wijkpunten**



Leven in beweging

- Adviescommissie
- Wijkgesprekken
- Communicatie



- Inrichting Stadspark
- Herinrichting straten
- Centrumplan
- Kom op soep
- Het buurtontbijt
- Ode aan West
- Wijkagenda in ’t Westhoes



SUPERLOCAL

- Klankbordgroep bewoners





WIJKPREVENTIETEAM
KERKRADE



West
Wint aan ruimte